

Főszerepben a média, amely percek alatt a sztárvilágba röpítheti a bűnözőket

Tiszta Chicago!

A Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa

Miklós Társulata a múlt év szilveszterén tűzte műsorára a Chicago című musicalt, és a színház vezetői Juronics Tamás Kossuth-díjas táncművészt, koreográfust kérték föl rendezőnek. A nagytermi előadás a bemutató óta telt házzal megy, pedig a „brit újságírók” nem jósoltak neki nagy sikert, de erről majd később.

A mikor több mint negyedszázada irtam kritikát a Chicago egyik előadásáról, úgy éreztem, e zenés thriller rendesen kilóg a nálunk akkor még csak éledező musical műfaj világából. A bemutató a nézőt sem vette le a lábáról, és bevalom, nem is értettem, miért tűzték másorra az akkori magyar közönség számára nehezen ehető darabot. Azóta, hogy film is készült belőle, és Richard Gere sármja, Renée Zellweger bája az Oscar-díj zsűrijének karjaiba vitte a produkciót, Fred Ebb, Bob Fosse és John Kander alkotása közelebb került a kelet-európai nézőkhöz is. Igaz, a mű ettől nem lett jobb, de – „nem az idő halad: mi változunk” – időközben felnőttünk a gengszterflinghez. A néző már kapisgálja, milyen hely is lehetett az, ahol az igazságszolgáltatás, bűnüldözés intézményei sajátos módon működtek. Ahol a legnagyobb hatalom a sajtó volt, a média, amely percek alatt a sztárvilágba röpíthetett bűnözőket és kicsinálhatott ártatlanokat. „Jó kis kor!” – énekli Roxy, a korabeli médiaceleb, a néző pedig kihúzhatja magát, hisz nyolcvan év késéssel beértük az irigyelt Nyugatot. Tiszta Chicago! – mondhatjuk naponta.

A színpad „főszereplője” két nagy kivetítő az amerikai zászló társaságában. A lobogó negyven csillagából egyet kinagyítva is látunk, az éjszakai bárnak berendezett színtér bejárati ajtaján. A csillag (ötágú, de nem vörös) a többiek közül kiemelkedő sztár főgalmát idézi fel a nézőben. Sztárjelölthől pedig kettő is van a chicagói „Megasztárban”. Roxy Hart és Velma Kelly, akik mindketten gyilkosok és börtönben ülnek. Roxy a szeretőjét lőtte le, mert az dobta őt, Velma pedig a férjét és saját nővérét ölte meg, mert összeszúrták a levét. Velma ismert bárénekesnő, Roxy csak szeretne az lenni. A két nőt egy sztárgyúlvéd veszi szárnyai alá, Billy Flynn, aki kellő pénzért évek óta ment meg bűnös hölgyeket az akasztófától, és a darab két főszereplőjének is esélyt kínál erre. Az életmentéshez azonban hozzátartozik, hogy a lányok elhíresüljenek s a közvélemény mentse meg őket a halálbüntetéstől, ebben kap főszerepet a média. A kártyákat az ügyvéd keveri, az álhíreket is ő gyártja. A sajtóhiénákat pedig Morton mama, a börtön fondorlatos öre hergeli. A sajtósok a bírósági tárgyalásokon készített tudósításaikban tudatosan torzítják el az egyébként is hazugságra épített eseményeket.

Amitől persze fog a lap, nő a nézettség, hiszen a jelenbe átemelt cselekményben tévések is nyüzsögnek a színpadon. A happy end pedig az lesz (vigyázat, spoiler!), hogy a lányokat az ádáz vetélkedés után az érdek egy közös show-műsorba hajtja. Az előadás végén egymás kezét fogva énekelnek, miközben az igazságvédelem, a büntetés-végrehajtás és a mindenható média képviselői szó szerint a lábuk előtt hevernek.

Tyúkszemére lépni a társadalomnak

Juronics Tamás tudja, mire kell használnia a Chicagót. Először is arra, hogy koreográfusként – ahogyan Bob Fosse is tette 1975-ben – megmutassa, miként lehet a revüt, a show-t bravúrosan feltenni a színpadra, hogy az vibráló káprázatként hasson, pörögjön, csillogjon-villogjon, elbűvölje a nézőt, hogy az még az előadás elején belespirálozza magát a dolgok sűrűjébe, és aztán ott is ragadjon. Ugyanakkor arra is alkalmas lehet a darab – e nem túl mélyre szánó történet –, hogy a rendező kicsit a tyúkszemére lépjen annak a társadalomnak, amely aktuálisan „felfejlődött” a nyugati létformákhoz. Juronics hű marad a dixie-től hangos korabeli amerikai flinghez, ugyanakkor hozza azt a korszerű médiatechnikai világot is, amivel a 21. századi fogyasztói léthez szoktatott néző lelkét borzolhatja. Mert hát a néző tudja: minden megvásárolható, így az emberi élet is pénzért vehető áru. És mint minden terméknek, az ügyvédi fifikának is ára van. S ha egy árut el akarunk adni, ahhoz promóciós felület szükséges. A második felvonás elején a büféből visszaérkező nézőt a konferanszié úgy köszönti, mintha az egy reklámszünet után ülne vissza székébe, hogy az „adást” továbbnézze. Szavazásra is buzdítja a publikumot, akár a Megasztár tévénézőjét, aki tetemes bevételt generálhat mobiltelefonja nyomogatásával. De az is lehet, hogy egy valóságshow-ba ültetett mindannyiunkat a rendező, s nem tudjuk, hol végződik a színpadi történet és hol kezdődik a virtuális, kivetítón látható „valóság”.

A britek bukásra ítélték

Szóval „brit újságírók” jóslata szerint a vásárhelyi Chicago eleve bukásra ítéltetett, hiszen a Tompa Miklós Társu-

A legszellemesebb az újságírók kosztümje. Ők fehér zakójukon „tördelt” nyomdai szövegeket viselnek

latnak nincs profi musicalgárdája, nincsenek profi énekesei. Ám a kételkedőknek nem lett igazuk. Elfelejtették ugyanis, hogy egy színészképző városban tűzték műsorra a darabot. Itt van miből meríteni, hiszen számos magiszteres közül válogathat a rendező, és a kisebb szerepeket is profi színészek játszhatják el, mint egy itt forgatott külföldi nagyfilmben. Ez az egyik felismerése a rendezőnek, a másik pedig az, hogy színészek nélkül nincs show és zenés darab sem. A színész nem a tánckar egyik tagja, és nem is kórista. Lehet, hogy kevésbé jól énekel, táncol, mint az, aki egész életét ezzel tölti, de rendelkezik valami olyan plusszal, ami sokszor a zenei képzettséget vagy az attaktív táncstudást kiváltja, esetleg felülírja.

Börtönnaiva és börtöndomina

Varga Andrea törékeny celebszöke börtönnaivája meggyőző figura, azzal együtt, hogy néha kissé megküzd az énekelni valókkal. De amint a bíróság előtt ruháját egyre följebb húzza, ahogyan ártatlanságot és terhességet színlelve rózsaszín cérnából babaruhát kötöget, ahogyan az egyre jobban kikupálódó sztárbutuskát hozza, az színészi bravúr. Szabady Nóra profi énekes, ő mindenkit le tudna énekelni a színpadról, de nem teszi, alázattal alkalmazkodik. A művész ki-váló énekhangjában már más előadásokon is gyönyörködhetünk, de ezúttal pofon csapta ez a musicalfőszerep. A művész dögös, vörös Kellyként az előadás egyik pillére, a divaság profán elemeit felsorakoztató dinamikus, energikus börtöndomina. Bokor Barna Flynn ügyvédje is telitalálat. A minden hájjal megkent, cinikus ficsúr szerepében a marosvásárhelyi színész jobb, mint Richard Gere (de tényleg!) a vásznon. Arról nem beszélve,

hogy pláne jobban énekel nála. Lőrincz Ágnes Morton mamája komoly maszkulin erejével maga a korrupcióba dudvázott hatalom. Egy, csak egy legény van, akibe szerepe szerint némi tisztesség szorult, szegény jó Mr. Celofán, a hétköznapi kisember, akit László Csaba oly szeretettel formál meg, hogy meghatódunk játékától. Ő a chicagói mocsokvilág egyetlen emberarcú lény, a tétova balek, a nimand, akire kétszer kell ránézni, hogy egyáltalán észrevegyük, aki még a színpadi reflektor fényköréből is kibújik (remek rendezői ötlet), mintha látszani sem akarna. Varga Balázs macsója, részeg fenevadja még a fekete hullazsákban is erőteljes. A parodisztikusan teátrális csábító, Fred Casely szellemes és emlékezetes figurája az előadásnak. A konferanszié a jelen embere, ő emlékeztet minket folyton arra, hogy a 21. században vagyunk. Galló Ernő konferansziéja érdekesen talányos. A közönséggel haverkodó, nézővel cinkosságot mutató konferanszié helyett egy bennfentes – magát a show-biznisz fontos tégelájának tekintő – személyiség magatartását hordozza. Finoman érezteti „a kinn is vagyok, benn is vagyok” féle hatalom rejtélyességét. Kádár Noémi mint lengyel bevándorló maga a megtestesült kelet-európai naivitás. Hiába kiáltozza, hogy „Ártatlan vagyok, segítség, Amerika!”, ez senkit sem érdekel, felakasztják szegényt. Akinek nincs pénze, annak kötél jár a bíróságon, ahol egyébként Tollas Gábor a bíró, aki trágár beszédével, groteszk színészi villanásaival, bizarr pillanatokkal ajándékozza meg a publikumot.

Bianca Imelda Jeremiás most is remekel kosztümjeivel. Flynn ügyvéd kárminvörös, flitteres zakója a pojjacasságot és a sikamlósságot együtt hordozza. A börtönlakó hölgyek narancssárga overallja feltűnő, a közös tánc-

nál pláne erős hatást kelt, és emlékeztet a mocskot eltakarító kukások egyenruhájára. Morton mama komplett börtönőr ornátusa kellően fegyelmet parancsoló. A legszellemesebb az újságírók kosztümje. Ők fehér zakójukon, blézerükön „tördelt” nyomdai szövegeket viselnek, elvégre ők az írott sajtó képviselői. Közülük tűnik ki Sunshine újságíró-nő – Somody Hajnal remek karaktere –, a fontoskodó sajtós, aki rózsaszín keretes napszemüvegálcában, karján ridiküllel, túsarkúban tipeg a színre. Fodor Viola színpadképében a jellegzetes bővivilágítással felcícomázott éjszakai mulató osztozik a rácsokkal határolt börtönenteriőrökkel. Zenekari árok híján a nem kis létszámú zenekar is a színpadon foglal helyet. Ez élővé teszi a játékot, így nemcsak halljuk, de látjuk is a ferge-teges, vérbő dixie muzsikát játszó zenészeket és Incze G. Katalin karmestert, aki az egész produkció zenei előkészítéséért és megszólalásáért felel.

Komoly csapatmunkát látunk ebben az előadásban, Juronics rendesen megtáncoltatja a színészeit. És sorolhatjuk szellemes, apró rendezői ötleteit is, amivel megmozgatja a szereplőket, ilyen például a kollektív babázás, amikor Roxy (ál)terhességének „megünnepléseként”, bábcsecsemőket cumiztatnak a börtönlakó hölgyek. Aztán apró finomság, mégis plasztikusan kifejezi az igazságszolgáltatás komolytalanságát, amikor a bírósági tárgyaláson a Bibliára hablaty szöveggel esküsznek fel a tanúk. És érdekes élmény, hogy a bírósági döntések alkalmával a nézőtérben is felgyúlnak a fények, ilyenkor a néző úgy érezheti, ő is az esküdtszékben ül. Amúgy pedig a valóságban Chicago ma is előttünk jár circa nyolcvan évvel, és most a világ egyik legbékésebb városa. De ez már nem tartozik a tárgyhoz.

PACSIKA EMÍLIA